

A kis ködmön

Arany László, Magyar népmesék.
Móra Ferenc Könyvkiadó Budapest, 1979.

Volt a világon, hol nem volt, volt egy jómódú parasztember, annak volt egy felesége meg egy leánya. Egyszer odament egy szép fiatal legény másodmagával háztűznézni. Mindjárt kínálták őket tyúkkal, kaláccsal. Borért is leküldte az ember a leányát a pincébe. Lement a leány, elkezdte vigyázni, hogy melyik a legnagyobb hordó, hogy abból vigyen, mert azt mondta az apja; amint ott vizsgálódik, szemébe ötlík egy nagy káposztáskő a pince egyik oldalához támasztva.

Elgondolkozott a leány, hogy őérte most itt vannak a háztűznézők, ő most férjhez megy, lesz majd neki egy kisfia, annak ő vesz egy kis ködmönt a vásárbán, a kisfiú egyszer le talál szökni a pincébe, csak ott ugrál, csak ott ugrál a káposztáskő körül, a káposztáskő eldől, a kisfiút agyonüti, kire marad akkor a kis ködmön?

Ezen a leány úgynnyira elkeseredett, hogy leült az ászokra, ott sírt. Már odafönt nem győzték várni; leküldte hát az ember a feleségét is:

– Ugyan, anyjuk, eredj le már, nézd meg, mit csinál az a leány ennyi ideig abban a pincében. Tán a bort folyatta el, azért nem mer feljönni. Lement az asszony, látja, hogy ott sír a leánya az ászokon.

– Hát téged mi lelt, hogy oly keservesen sírdogálsz?

– Hogyne sírnék, édesanyám, mikor így meg így elgondoltam jövődöbeli állapotomat.

– Azzal elbeszélte, hogy mit gondolt hát el. Az asszony, amint ezt meghallotta, leült a lánya mellé, ő is rákezdte a sírást. Nagyon megharagudott már odafönt a gazda, nem állhatta meg káromkodás nélkül.

– Ejnye szedte-vette, már bizonyosan a bort folyatták el! Elmegyek, megnézem, hová vesztek. Lement az ember is, még akkor is ott zokogtak azok egymás mellett, az ember sehogy se tudta elgondolni, hogy mi bajok akadt.

– Hát ti mit sírtok-rítok? Mi bajotok esett ilyen hirtelen?!

– Jaj, kedves apjukom, hogyne sírnánk-rínánk – felelt rá az asszony –, mikor milyen szomorú dolog jutott az eszünkbe! Itt elbeszéltek neki mindent, úgyannyira elkeserítették, hogy az is közibük ült, segített nekik a sírásban.

A kérő se győzte őket tovább várni, kapta magát, lement utánok a pincébe. Sose tudta mire vélni, mikor meglátta őket, hogy mit sirathatnak olyan keservesen. Kérdezi aztán tőlök, azok elbeszélték neki. A kérő, csak kicsibe múlt, hogy hanyatt nem vágta magát, olyan jóízűt nevetett.

– No – azt mondja –, még ilyen bolond embereket nem láttam. Hanem most elindulok, addig megyek, míg három ilyen bolondra nem akadok, mint kendtek hárman, ha aztán akadnék, akkor visszajövök, elveszem a kendtek leányát, ha az Isten is úgy akarja.

Elindult a legény, azokat otthagyta a pincében, hogy sírjanak, amíg nekik tetszik. Ment aztán, mendegélt hetedhét ország ellen, talált egy embert, aki egy nagy rakás diót vasvillával akart a padlásra felhányni, közelebb megy hozzá, megszólítja:

– Hát kend, atyafi, mit csinál azzal a dióval?

– Én bizony nagy munkában vagyok. Már fél esztendő óta mindig hányom ezt a diót, de sehogy se tudom fölhányni, szegény ember vagyok, de adnék annak az embernek száz forintot, aki valami módon felszállítaná.

– No hát majd felszállítom én – mondja a kérő. Azzal elővett egy vékát, félóra alatt mind felhordta a diót. Mindjárt megkapta a száz forintot, továbbment vele. „No – gondolta magában –, akadtam már egy bolondra.”

Megint ment, mendegélt, talált egy embert. Csak nézte, csak nézte, hogy mit csinál. De sehogy se tudta eltalálni. A kezében volt egy teknő, azzal hol kiszaladt, hol be egy olyan házba, amelyiknek nem volt ablaka, csak egy kis lyukforma ajtója; odamegy hozzá, megszólítja:

– Jó napot adjon Isten, földi! Hát miben fáradozik kend?

– Fogadj Isten, atyafi! Hát biz én a tavasszal lesz egy esztendeje, hogy ezt a házat csináltattam, nem tudom, miféle istencsudája, hogy olyan sötét, csak elnézem, hogy a másé milyen világos, pedig semmit se csinál neki; én meg, mióta készen van, mindig azt csinálom, hogy hordom bele a világosságot teknővel, látja kend, most is abban munkálkodom; de adnék is száz forintot annak az embernek, aki világossá tudná tenni.

– No, majd világossá teszem én – mondja rá a legény. Elővett egy fejszét, vágott a házban két ablakot, az ajtót is nagyobbra vette, mindjárt világos lett a ház. A legény megkapta itt is a száz forintot, azzal ezt is otthagyta.

„No – gondolta magában –, akadtam már második bolondra is.”

Megint mendegélt, talált egy asszonyt, aki a kiscsirkéit erővel dugdosta volna egy kotló alá.

Megszólítja a legény:

– Hát kend, nénémasszony, mit csinál?

– Biz én, öcsém, ezeket a csirkéket dugdosnám a kotló alá, mert attól félek, hogyha szerteszéjjel szaladgálnak, elkapja valamelyiket a héja, de sehogy se tudom aládugni, mert ha egyik felől bedugom, a másik felől kibúvik. Adnék is száz forintot annak az embernek, aki jó tanácsot tudna adni, hogy mitévő legyek velök.

– Én megmondom, nénémasszony, sose dugdossa kend azokat a csirkéket a kotló alá, majd ha a kotló héját lát, dugdosás nélkül is maga alá veszi őket. Az asszony nagyon megörült a jó tanácsnak, mindjárt odaadta a legénynek a száz forintot. Az is megörült neki, mindjárt visszaindult.

„No, hála Istennek – gondolta magában –, megtaláltam mind a három boldot.”

Mihelyt hazaért, mindjárt elkendőzte a leányt, két hét múlva a lakodalmat is megtartották. Többet aztán nem is hallottam felőlök, csak annyit, hogy lett nekik egy kisfiúk, vettek is neki ködmönt, hanem azért a káposztáskő nem ütötte agyon. Még most is élnek, ha meg nem haltak.